

DISK

T A R İ H İ

KURULUŞ • DİRENİŞ • VAROLUŞ

1. CİLT • 1967-1975

DiSKAR

Bu kitap Türkiye Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu Araştırma Merkezi (DiSK-AR) tarafından yayına hazırlanmıştır.

DiSK TARİHİ

Kuruluş, Direniş, Varoluş

Cilt 1 - 1967-1975

DiSK Yayınları No: 78

İstanbul • Şubat 2020

Editör: **Aziz Çelik**

Bu yayın para ile satılamaz.

Bu kitapta yer alan imzalı ve imzasız yazılar editörün ve yazarların sorumluluğunda olup DiSK açısından kurumsal görüş niteliği ve bağlayıcılık taşımaz.

Kitapta yer alan bilgi, belge ve diğer görsel malzemeler kaynak göstermek koşulu ile kullanılabilir.

Adres: Dikilitaş Mahallesi Eren Sokak No: 4 Beşiktaş/İSTANBUL

Tel: (0212) 291 00 05 - 06 • **Fax:** (0212) 240 42 09

E-posta: diskar@disk.org.tr | disk@disk.org.tr

Web: www.disk.org.tr

facebook & twitter: @diskarastirma | @diskinsesi

Tasarım: Can Kaya

Baskı: Karşı Kapı Matbaacılık | Maltepe Mah. Davutpaşa Cad. TİM-2
San. Sit. No: 8/555 Kat: 2 Zeytinburnu/İSTANBUL • 0212 501 58 57

İç Baskı: Berdan Matbaası | Sadık Daşdoğan Güven Sanayi Sitesi C Blok
No: 215 Topkapı/İSTANBUL • Tel: 0212 613 12 11 • Sertifika No 45750

DİSK

T A R İ H İ

KURULUŞ • DİRENİŞ • VAROLUŞ

1. CİLT • 1967 - 1975

Editör

Aziz Çelik

Yayın Danışmanları (1. Cilt)

Can Şafak, Ergün İşeri

Araştırma ve Arşiv (DİSK-AR)

Deniz Beyazbulut, Zeynep Kandaz, Meliha Kaplan

Katkıda Bulunan Yazarlar (1. Cilt)

**Süreyya Algül, Zafer Aydın, Aziz Çelik, M. Hakan Koçak, Can Şafak
Melih Biçer, Kıvanç Eliaçık, Ece Göktürk, Tefik Güneş, Ergün İşeri
Necdet Okcan**

Tasarım

Can Kaya

ENTELEKTÜEL SENDİKACI: İBRAHİM GÜZELCE

✍ AZİZ ÇELİK

Doğum: 7 Eylül 1922, İstanbul,

Ölüm: 11 Nisan 1976, İstanbul

DİSK'in kurucusu ve ilk Genel Sekreteri, Basın-İş Sendikası Genel Başkanı olan İbrahim Güzelce "mürekkep yalamış sendikacı" ve "ideolog" sendikacı olarak bilinmektedir. Sina Pamukçu'ya göre, Güzelce öbür sendika liderlerinin hiçbirine benzemez. Önemli bir "resmi" eğitimden geçmemiştir ama kelimenin tam anlamıyla kendi kendini yetiştirmiştir. Güzelce, sendikal hareketin entelektüellerindendir. Sendikacılığı yanı sıra *Forum* ve *Sosyal Adalet* gibi dergilerde ve günlük gazetelerde yazıları yayımlandı.

Güzelce 1922 yılında İstanbul'da doğdu. Öğrenimini Matbaacılık Meslek Okulunda tamamladı. Zorunlu hizmetini Urfa Belediyesi matbaasında tamamladıktan sonra İstanbul'a döndü ve sonra kimi gazete ve basımevlerinde dizgicilik yaptı. 1946

yılında Basın Teknisyenleri Sendikası'na girdi. Türk Matbuat Teknisyenleri Birliği, 1947 yılında İstanbul Basım Makinistleri Sendikası adını aldı. 1963 yılında sendikanın adı Basın-İş olarak değiştirildi.

1948'de bu sendikanın Genel Sekreterliği'ne seçildi. 1963-1967 yılları arasında sendikanın genel başkanlığını yürüttü. Basın-İş Sendikası 1967'de DİSK'in kurucu sendikalarından biri oldu. Güzelce, İstanbul İşçi Sendikaları Birliği'nde de çalıştı. Güzelce 1964-65 yıllarında Lastik-İş Sendikası'nın genel sekreter yardımcılığını ve eğitim müdürlüğü yaptı.¹⁷

Demokrat İşçi Partisi'ne giren Güzelce Parti'nin Yönetim Kurulu üyeliğini ve bir süre Genel Sekreterliği'ni yaptı. Çok sayıda sendikacının CHP ve DP'den milletvekili adayı olduğu 1957 seçimlerine Hürriyet Partisi'nin İstanbul adayı olarak katıldı ancak kazanamadı. Güzelce ile birlikte Hürriyet Partisi'ne giren sendikacılar arasında Avni Erakalın ve Salih Özkarabay da bulunmaktadır. Üç sendikacı partinin İşçi Komitesi'nde çalıştı.¹⁸ Güzelce 27 Mayıs'tan sonra muhalif sendikacılar tarafından oluşturulan İdealistler (Onlar) Grubu'nun içinde yer aldı.

Güzelce işçi sınıfının siyasallaşması konusunda kafa yoran bir sendikacıydı. 1960'ta kurulan Türkiye Sosyalist Partisi ile ilgili *Forum*'da bir değerlendirme yazan İbrahim Güzelce ülkemizde sosyalist ve işçi partilerinin bizzat dayandığı sınıf tarafından anlaşılmadığını, anlaşılmadığı için de işçi sınıfının desteğini kazanamadığını belirtmektedir. Güzelce, sosyalist partilerin

▼
İbrahim Güzelce
DİSK kuruluş
toplantısı sırasında
divanda, 12 Şubat
1967, İstanbul,
DİSK Arşivi.

¹⁷ Genel İş, *Emek*, 15 Nisan 1976, s. 3.

¹⁸ Çelik (2010), s. 371.

İbrahim Güzelce: Bir Mayıs

İbrahim Güzelce'nin "Bir Mayıs" Yazısından

Türkiye'de yıllardır yığınsal olarak kutlanmayan 1 Mayıs, 1976 yılında bir anda yüz binlerin, milyonların elinde yüreğinde ve kafasında bayraklaşıyor. Alanları dolduran kitleler kendi sınıflarının gücünü, sermayenin güçsüzlüğünü daha iyi kavriyorlar. 1976'ın 1 Mayıs'ında Türkiye işçi sınıfı, aynı anda tüm dünya emekçileriyle birlikte haykırıyor. Bu haykırış, emeğin sermayeden kurtuluş mücadelesini dile getiriyor. Türkiye işçi sınıfı hareketinin uzun geçmişine ve dünya işçi sınıfının kazanımlarına sahip çıkan DİSK, 1 Mayıs 1976'da yeni bir güç ve soluk kazanıyor. Bu soluk, Türkiye işçi sınıfının sendikal birliğini DİSK'te gerçekleştirme solüğüdür.

Her geçen yılla birlikte 1 Mayıs yeni bir anlam ve daha zengin bir içerik kazanıyor. Uluslararası işçi bayramı, ilk olarak 1890'larda kutlanmıştı. O yıldan bugüne dünyamızın çehresi değişti. Daha insancıl oldu. Yeryüzünün üçte biri kapitalizmin sömürsünden, yoksulluk, baskı ve zulümden kurtularak, özgürlük kazandı. Bu ülkelerde sermayenin diktatörlüğüne sünger çekildi. 1919'da dünya yüz ölçümünün yüzde 72'sini ve dünya nüfusunun yüzde 69'dan fazlasını sömürge ve bağımlı ülkeler oluşturuyordu. Bugün ise son sömürgelerin yüzölçümü yüzde 4'ten, sömürge nüfusu ise yüzde 1,1'den daha azdır. Son olarak Vietnam, Kamboçya, Laos, Mozambik, Gine, Angola halkları emperyalist sömürgecilğe ülkelerinde son vermişlerdir. Ulusal kurtuluştan sonra halklar ekonomik bağımsızlıkları için mücadele vermektedirler. Toplumsal ilerlemeye set çeken engeller birer birer sökülüp atılmakta ve emekçiler ulusal zenginliklerini ellerine geçirmektedirler. İleri derecede gelişmiş kapitalist- emperyalist ülkelerde de örgütlü işçi ve emekçi kitleler sömürü düzeninin buhranına karşı savaşımaktadır, savaşmakla tekelci sermayenin ege-menliğini sarsıyorlar.

1976'nın 1 Mayıs'ı sosyalizmden yana değişen böyle bir dünyada kutlanacak. Türkiye işçi sınıfını 1 Mayıstan koparmak emek dünyasından koparmak demektir. Kimsenin gücü yetmez buna.

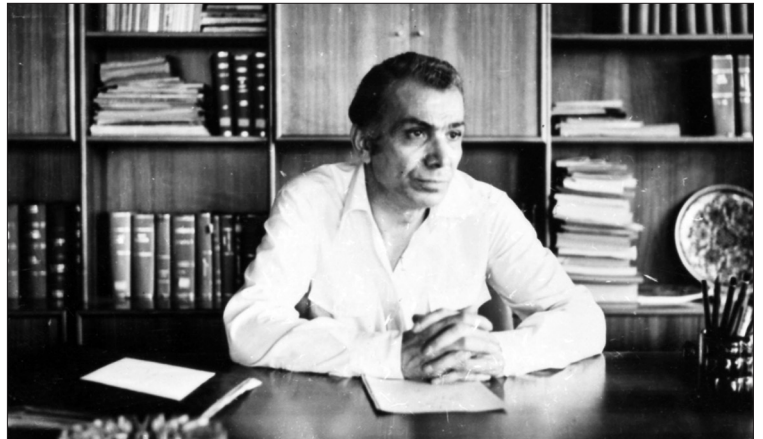
Kaynak: Yeni Toplum, Mayıs 1976. Sosyalist Kültür Ansiklopedisi, Cilt 7, s. 511.

ülkemizdeki başarısızlığını üç nedene bağlamaktadır: 1) Çalışan sınıfın sosyalizm hakkında bilgi sahibi olmaması ve partilerin bu konudaki faaliyetlerini halka indirememeleri, 2) Sosyalist kelimesinin halka yanlış aksettirilmesi, sosyalistlerin baskıya maruz kalması ve bunun halkta yarattığı endişe, 3) Sosyalist partilerin Türkiye gerçeklerine uygun bir çalışma tarzından çok dogmatik ilkelere bağlı kalması.

Güzelce, TİP kurulmadan bir süre önce yazdığı bir yazıda bir sosyalist veya işçi partisinin İngiltere ve Kuzey ülkelerinde olduğu gibi çalışan sınıfa hürriyetin ve bolluğun kapısını açabileceğini yazmaktadır. Güzelce bu yazısından yaklaşık bir yıl sonra Türkiye İşçi Partisi kurucuları arasında yer

alacaktır. Güzelce'nin tutumu TİP kuruluşuna giden yolun tesadüfi değil, bir arayışın ürünü olduğunu göstermektedir. Güzelce gerek 1946 sosyalist partilerinin gerekse DİP'in başarısızlığından çıkardığı derslerle TİP'in kuruluşunda yer almış gibidir.

İbrahim Güzelce

İbrahim Güzelce'nin cenaze töreni. Beyazıt'tan gelen kortej Aksaray üzerinden Topkapı mezarlığına yürüyor.

14 Nisan 1976, DİSK Arşivi.

TİP kurucuları arasında yer alan Güzelce, partide kısa bir süre Genel Sekreterlik ve İstanbul İl Başkanlığı görevlerinde bulundu. Mehmet Ali Aybar'ın Genel Başkanlığa getirilmesinde önemli rol oynadı. Güzelce'nin Aybar ile parti kuruluşundan önce ilişkisi vardı. Aybar ve arkadaşlarının Güzelce vasıtasıyla TİP'in kuruluş çalışmalarını izledikleri ve TİP'in kuruluşu kesinleşince kurmayı planladıkları partiden vazgeçtikleri belirtilmektedir.¹⁹ Ancak Aybar ile bu yakınlığına rağmen, Güzelce daha sonra Aybar'ın yönetim tarzını eleştirerek Merkez Yürütme Kurulu'ndan istifa edecektir.

Kristal-İş Sendikası'nın 31 Ocak 1966'da başlattığı Paşabahçe Şişe ve Cam Fabrikası grevini desteklemek için 6 Nisan 1966'da oluşturulan Paşabahçe Grevini Destekleme Komitesi'nde Ziya Hepbir, Kemal Türkler, Kemal Ayav ve Muzaffer Gökçeoğlu ile birlikte yer aldı. DİSK'in çekirdeğini oluşturan 15 Temmuz 1966 tarihli SADA'yı Basın-İş adına imzaladı.

1965 seçimlerinden sonra sendikal eğitim programı çerçevesinde ABD'ye gitti. Güzelce'nin Türk-İş'in 1966'daki 6. Genel

Kurulu'nda aday olduğu belirtilmektedir. Güzelce, Basın-İş Sendikası Başkanı olarak 1967'de DİSK'in kurucuları arasında yer aldı ve DİSK'in ilk Genel Sekreteri seçildi. Aynı yıl DİSK Genel Sekreterliği'nden ve Basın-İş Genel Başkanlığı'ndan ayrılarak Federal Almanya'ya gitti. Federal Almanya'da Goethe Enstitüsü'nde Almanca öğrenimi yapma olanağı buldu. Güzelce 1971-75 yılları arasında Alman Sendikalar Birliği'nin (DGB) Berlin Yabancılar Bürosu'nda danışman olarak çalıştı.

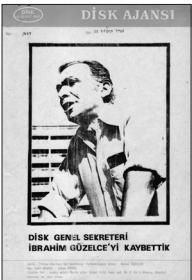
1975'te DİSK'in 5. Genel Kurulu'nda Genel Sekreterliğe seçildi. Güzelce, hazırlıklarını yürüttüğü 1 Mayıs 1976 kutlamasını görmeden, uzun yıllar önce yakalanmış olduğu anlaşılan karaciğer kanserinden kurtulamayarak 11 Nisan 1976 tarihinde öldü. Cenazesi 14 Nisan 1976 Çarşamba günü Beyazıt Camii'nde yapılan dini töreni izleyen ve on binlerce işçinin katılımıyla gerçekleşen bir yürüyüşün ardından Topkapı Mezarlığı'na defnedildi. DİSK üyesi işçiler 1 Mayıs 1976'da onu selamlayarak yürüdüler.

Güzelce'nin TKP üyesi olduğu yönünde iddialar zaman zaman ortaya atılsa da aynı zamanda TKP yöneticiliği de yapmış olan DİSK eski Genel Sekreteri Mehmet Karaca kesin bir dille İbrahim Güzelce'nin TKP üyesi olmadığını vurgulamaktadır.²⁰

Nihal Güzelce ile evli olan Güzelce'nin Yalçın ve Orhan adlı iki çocuğu vardı.

Güzelce'nin aralarında sahibi ve Yazı İşleri Müdürü olduğu *İşçi Sesi ile Forum* ve *Sosyal Adalet* dergilerinin de yer aldığı çok sayıda dergi ve gazetede yayımlanmış yazıları, incelemeleri vardır.

İbrahim Güzelce'nin ölümü ile ilgili yayımlanan DİSK Ajansı, 11 Nisan 1976.

¹⁹ Çelik (2010), s.388.

²⁰ Derinden Gelen Kökler, Cilt 2, 2017, s. 16.